

Tampereen ammattikorkeakoulu
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Arokivi Sari
Muona Maiju
Olkkonen Jarmo

Kehittämishanke

Koulutuksen järjestäminen yhteisen auton käytöstä

Työn ohjaaja Jukka Kurenniemi
Lappeenranta

04/2012

Tampereen ammattikorkeakoulu
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Arokivi, Sari; Muona, Maiju; Olkkonen, Jarmo
Koulutuksen järjestäminen yhteisen auton käytöstä
24 sivua
Huhtikuu 2012
Työn ohjaaja Jukka Kurenniemi

TIIVISTELMÄ

Kehityshankkeen tarkoituksena on järjestää koulutus yhteisen auton käytöstä Etelä-Karjalan ammattiopiston Lappeenrannan toimipisteen valinnaiseen kurssi tarjontaan. Koulutusta tarjotaan lähihoitajaopiskelijoiden toisen vuoden opiskelijoiden vapaasti valittavaksi kurssiksi. Monet lähihoitajista joutuvat työssään käyttämään työnantajan autoa yhdessä muiden työyhteisön jäsenten kanssa, joten on tärkeää osata suorittaa autolle muutamat yleiset huoltotoimenpiteet, kuten myös ymmärtää vastuunsa yhteisen auton kunnossapidosta.

Kehityshankkeessa selvitetään, mitä ammatillisen koulutuksen järjestäjältä, tässä tapauksessa Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymältä, vaaditaan niin lain kuin organisaation puitteissa, ennen kuin minkäänlaista ammatillista koulutusta voidaan järjestää, sekä kuinka vapaavalintainen kurssi ammattioppilaitoksessa järjestetään. Hankkeen tavoitteena on laatia yhteisen auton käyttöä opastavan koulutuksen opetussuunnitelma tälle kurssille ja mahdollisille vastaaville kursseille tulevaisuudessa.

Pohditaan koulutuksessa käytettyjen erilaisten opetusmenetelmien toimivuutta tai vastaavasti epäkäytännöllisyyttä. Toimivaksi menetelmäksi todettiin toiminnallinen Learning cafe menetelmä, kun taas perinteinen luentotyypin opetus ei tuottanut toivottuja tuloksia tässä hyvinkin käytännön asioihin painottuvassa aiheessa. Luentotyypin teoriaosuuden jälkeen ohjeisiin jouduttiin palaamaan useaan otteeseen, kun taas toiminnallisen teoriaosuuden jälkeen käytännön harjoitus onnistui pienillä tarkennuksilla.

Kehityshanke toteutettiin tukeutumalla valmiiseen kirjalliseen materiaaliin aiheesta ja oppilaille tehtiin kyselyihin kurssin alussa ja lopussa. Ammatillinen näkemys järjestettävän koulutuksen sisällöstä pohjautui aikaisempaan tietämykseen aiheesta. Tavoitteena oli kiteyttää kahden vuoden ammatillisen opettajan koulutuksen aikana kysymyksiä ja mielenkiintoa herättäneitä asioita.

Kehityshankkeen perusteella vastaavanlaisille koulutuksille ammattiopistossa on tarvetta. Kurssi on ollut tarjottimella aikaisemminkin, mutta se ei ole koskaan toteutunut toimipisteiden välisestä etäisyydestä johtuen. Laadittua opetussuunnitelmaa ja käytettyjä opetusmenetelmiä tullaan käyttämään tulevaisuudessakin. Toiveena on kurssilta saatujen hyvien kokemusten pohjalta lisätä koulutusalojen välistä yhteistyötä.

Avainsanat: koulutuksen järjestäminen, yhteisen auton käyttö, opetussuunnitelma, opetusmenetelmät, ammattiopisto

Sisällysluettelo

1.	Johdanto	4
2.	Koulutuksen järjestäjä	6
2.1.	Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymän esittely	6
2.2.	Etelä-Karjalan ammattiopiston esittely	8
3.	Kurssin toteuttaminen	11
3.1.	Työn käynnistäminen	12
3.2.	Käytetyt opetusmenetelmät	14
3.1.2	<i>Learning café-menetelmän kokeilu opetustilanteessa</i>	16
3.1.3	<i>Vertailua käytetyistä opetusmenetelmistä</i>	16
3.3.	Lähtötilanne- ja loppukyselyn yhteenveto	18
4.	Kehittäminen tulevaisuudessa	19
5.	Yhteenveto	21
6.	Lähteet.....	22
LIITE 1	23
LIITE 2	24

1. Johdanto

Kiinnostuksemme tehdä kehityshankkeena työ, jossa järjestetään koulutus yhteisen auton käytöstä, sai alkunsa melko käytännöllisestä syystä. Työ oli ajankohtainen ja olimme vailla aihetta. Onneksi meitä yhdisti halu tehdä kehityshankkeesta opettajan työhön käytännössä liittyvä työ, jossa ammatillisessa opettajankoulutuksessa oppimiamme asioita pääsisi kokeilemaan ja hyödyntämään. Konkreettiseksi aiheeksi hanke kiteytyi, kun Etelä-Karjalan ammattiopistosta tarjottiin meille mahdollisuus, järjestää koulutus, joka käsittelisi yhteisen auton käyttöä.

Hankkeessa mukana olivat Jarmo Olkkonen, Maiju Muona ja Sari Arokivi. Jarmo Olkkonen toimii ammatillisena opettajana Etelä-Karjalan Ammattiopiston (EKAMO) Lappeenrannan toimipisteessä ajoneuvoasentajan koulutusohjelmassa. Kurssin pitäminen ja siihen kuuluvat käytännön järjestelyt olivat hänen harteillaan. Maiju Muona on ammatillisena opettajana EKAMO:ssa Imatran toimipisteessä matematiikan tuntiopettajana ja ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan luokan ryhmänohjaajana. Sari Arokivi on lastentanssin ja baletin opettaja Tanssistudio Jamissa Imatralla. Tarkoituksena oli pitää kehityshanke maanläheisenä niin, ettei siitä tule vain autoalan ammatillista tietämystä esittelevä hanke ja se kannustaisi eri koulutusaloja yhteistyöhön jatkossakin.

Valmistelemamme koulutus suunniteltiin valinnaiskurssiksi lähihoitajaopiskelijoille. Hankkeen toteutus aloitettiin tutustumalla aluksi Etelä-Karjalan ammattiopiston organisaatioon, joka on osa Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymää. Selvitimme kenen ideoimia ammattiopiston tarjoamat kurssit alun perin ovat ja kuka niiden järjestämiseen antaa luvan. Lisäksi tutustuimme siihen, mistä rahoitus tähän kaikkeen tulee.

Seuraava vaihe hankkeen toteuttamisessa oli järjestää itse kurssi. Opetussuunnitelma tuli hyväksyttävä ennen varsinaista koulutuksen aloitusta. Varsinaisen opetustyö jäi Jarmo Olkkosen harteille. Koulutuksen toteuttamisessa hyödynsimme oman ammatillisen koulutuksen aikana saamiamme oppeja ja kokemuksia. Muokkasimme opetussuunnitelmaa oppilaille tekemämme kyselyn perusteella ja kokeilimme muutamaa erilaista opetusmenetelmää. Tämä kirjallinen työ toimii koulutuksen

järjestämisen loppuyhteenvetona, johon olemme koonneet kaikki hankkeeseen liittyvät vaiheet.

Vastaavanlaista kurssia ei Etelä-Karjalan ammattiopiston Lappeenrannan toimipisteessä ole aiemmin järjestetty, vaikka asia on joskus ennenkin ollut esillä. Kurssi on ollut hankala järjestää, koska se vaatii koulutusalojen yhteistyötä. Koulutusalojen toimipisteet ovat aikaisemmin olleet kaukana toisistaan, mutta nyt, uusien tilaratkaisujen jälkeen, ne kaikki toimivat samalla kampuksella. Saamiemme kokemusten ja valmistamamme opetussuunnitelman perusteella kurssille on luvassa jatkoa ja se tullaan järjestämään myös tulevaisuudessa. Toiveena on jatkossa järjestää muitakin koulutuksia, jotka ylittävät koulutusalojen rajoja. Haasteena koulutuksien järjestämiselle on laatia lukujärjestys, joka mahdollistaa toiminnan.

2. Koulutuksen järjestäjä

Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymään kuuluvalla Etelä-Karjalan ammattiopistolla on opetushallituksen myöntämä lupa antaa ammatillista koulutusta Etelä-Karjalan alueella. Koulutus yhteisen auton käytöstä on tarkoitettu osaksi ammatillista koulutusta ja sen on tarkoitus olla yksi Etelä-Karjalan ammattiopiston tarjoamista valinnaisista kursseista. Laillisena ja hyväksyttynä koulutuksen järjestäjänä ammattiopisto antaa asianmukaiset tilat ja puitteet sekä rahoituksen ja pätevät opettajat tarjoamalleen koulutukselle.

Etelä-Karjalan ammattiopisto luo toimintaedellytykset koulutukselle ja suunnittelee ja kehittää toimintaansa. Tavoitteena on opiskelijoiden tutkintojen suorittaminen ja ammatillinen kasvu kouluttamalla alueellista kehittymistä ja hyvinvointia edistäviä työntekijöitä, jotka vastaavat työelämän tarpeisiin ammattialallaan ja osaamisellaan. (IMS, Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä)

2.1. Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymän esittely

Etelä-Karjalan kunnat ovat perustaneet koulutuskuntayhtymän vastaamaan siitä, että maakunnan ja sen elinkeinoelämän tarpeisiin koulutetaan riittävästi eri alojen ammattiosajia. Koulutuskuntayhtymään kuuluu kaikkiaan yhdeksän jäsenkunta: Imatra, Lappeenranta, Lemi, Luumäki, Parikkala, Rautjärvi, Ruokolahti, Savitaipale ja Taipalsaari.

Kuntayhtymässä ylintä päätösvaltaa käyttää yhtymävaltuusto. Se hyväksyy koulutuskuntayhtymän talousarvion ja toiminnalliset tavoitteet, tilinpäätöksen ja koulutuskuntayhtymän säännöt sekä valitsee koulutuskuntayhtymän hallituksen ja asettaa kuntayhtymälle tarkastuslautakunnan.

Koulutuskuntayhtymää johtaa kuntayhtymän hallitus, joka valvoo kuntayhtymän etuja, hyväksyy sopimukset ja käyttää erilaisissa tilanteissa kuntayhtymän puhevaltaa. Hallitus

laatii talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotukset ja tekee aloitteita maakunnan koulutuksen kehittämiseksi.

Kuntayhtymän ulkoisesta valvonnasta kuntalain ja tarkastussäännön mukaisesti vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Tarkastuslautakunnassa on puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lisäksi kolme jäsentä.

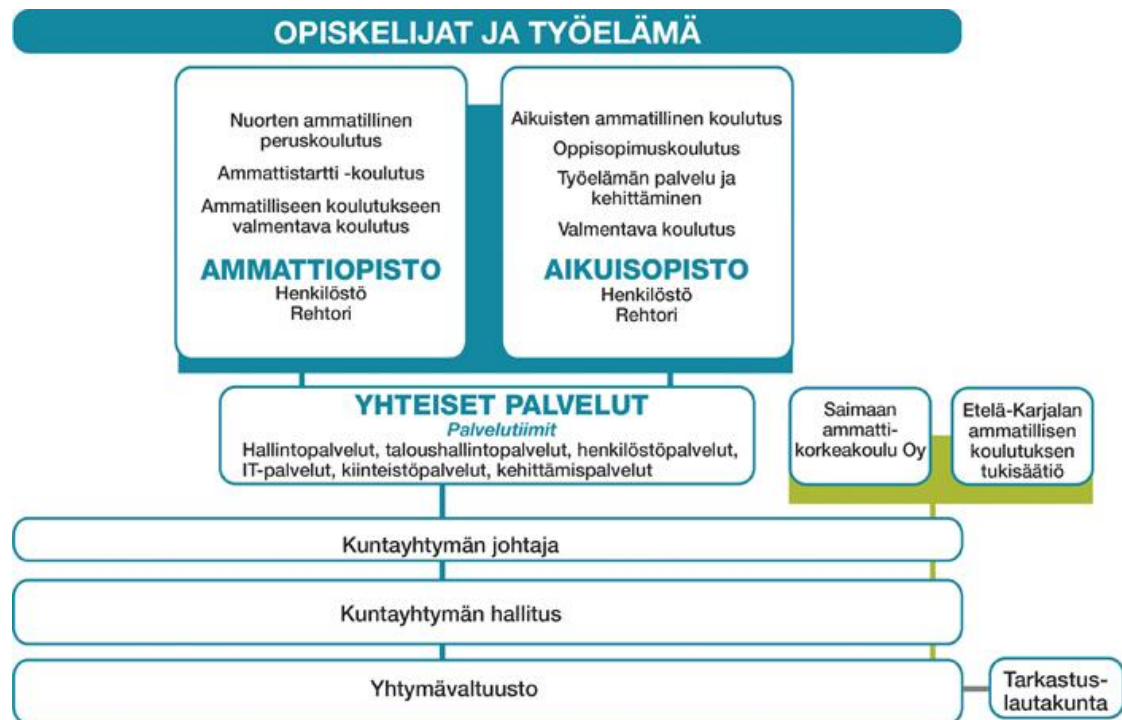
Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymäkonserniin kuuluvat Etelä-Karjalan ammattiopisto, Etelä-Karjalan aikuisopisto AKTIVA sekä tytäryhtiönä Saimaan ammattikorkeakoulu. Oppilaitosten toimipisteet sijaitsevat Lappeenrannassa, Imatralla ja Ruokolahdella. Niissä on yhteensä noin 7 000 opiskelijaa.

Etelä-Karjalan ammattiopistossa suoritetaan ammatillisia perustutkintoja, joita on valittavana yhteensä noin 30 erilaista. Ammattiopistossa on noin 3 000 opiskelijaa ja vuosittain ammatillisen perustutkinnon suorittaa yli 700 opiskelijaa.

Etelä-Karjalan aikuisopisto AKTIVA on monipuolista aikuiskoulutusta tarjoava oppilaitos. Koulutus on työelämä- ja asiakaslähtöisestä. Opiskelu ja tutkintojen suorittaminen AKTIVA:ssa on joustavaa ja monimuotoista aikuisia varten suunniteltua.

Saimaan ammattikorkeakoulussa AMK-tutkintoon johtavia koulutusohjelmia on 18, osa englanninkielisiä. Opiskelijoita Saimaan ammattikorkeakoulussa on noin 2500.

Kuva 1. Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymän organisaatiokaavio.

2.2. Etelä-Karjalan ammattiopiston esittely

Monialaisessa Etelä-Karjalan ammattiopistossa koulutetaan nykikäytännön osaajia ja huomisen ammattilaisia. Uusin teknologia ja perinteiset työtavat yhdistyvät opetuksessa kaikilla tarjottavilla seitsemällä koulutusalailla. Ammattiopisto kouluttaa nuoria ammatillisiin perustutkintoihin, joita on valittavana noin 30. Opiskelijat tulevat pääsääntöisesti peruskoulusta, mutta myös ylioppilaille on aloituspaikkoja useissa tutkinnoissa. Opiskelijoita on yhteensä noin 3000. Koulutukseen haetaan toisen asteen yhteishaussa.

Kolmen lukuvuoden opintoihin sisältyy vähintään 20 opintoviikkoa työssäoppimista. Ammatilliseen koulutukseen sisältyvät ammattiosaamisen näytöt, jotka ovat osa valtakunnallisen opetussuunnitelman mukaista koulutusta ja opiskelijan arviointia.

Tutkinnon suorittaneet nuoret ovat taitavia ammattiensa perusosaajia ja oma-aloitteisia työyhteisönsä jäseniä tai itsenäisiä ammatinharjoittajia. Perustutkinto takaa kelpoisuuden ammattikorkeakouluihin ja yliopistoihin. Kaikilla koulutusaloilla voi suorittaa ammatillisen perustutkinnon ja ylioppilastutkinnon samanaikaisesti (kaksoistutkinto).

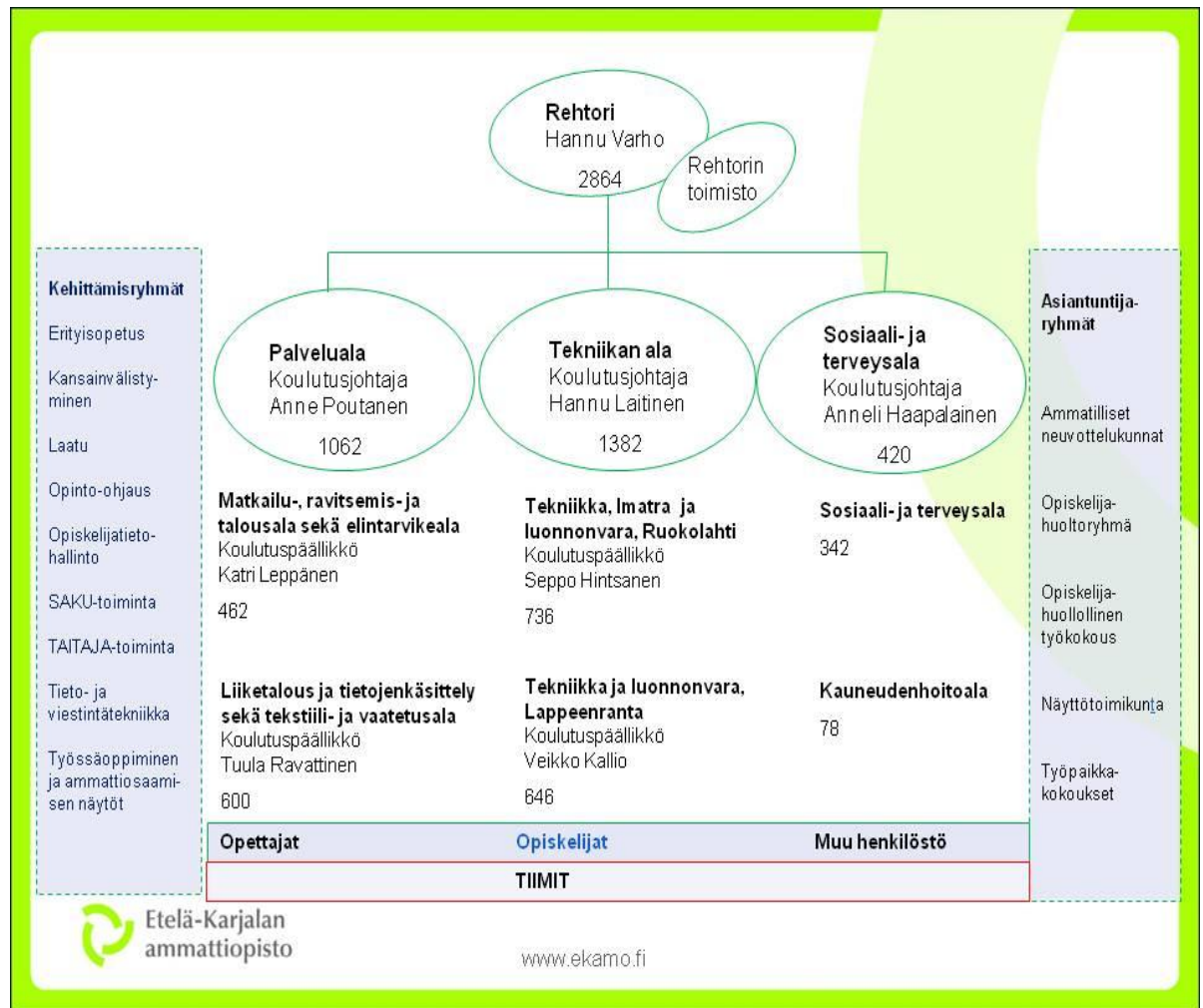
Etelä-Karjalan ammattiopiston toimipisteet jakautuvat neljään tulosyksikköön, joita ovat palveluala (toimipisteet Imatralla ja Lappeenrannassa), tekniikan ala (toimipisteet Imatralla, Lappeenrannassa ja Ruokolahdella), sosiaali- ja terveysala (toimipisteet Imatralla ja Lappeenrannassa) sekä rehtorin toimisto.

Etelä-Karjalan ammattiopiston koulutusalat:

- Tekniikka ja liikenne
- Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala
- Matkailu-, ravitsemis- ja talousala
- Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
- Kulttuuriala
- Luonnonvara- ja ympäristöala
- Luonnontieteiden ala

Kuva 2. Etelä-Karjalan ammattiopiston organisaatiokaavio

Talousarvio- ja toimintasuunnitelmaehdotus ammattiopistossa

Talousarvio- ja toimintasuunnitelmaehdotus ammattiopistossa

Ammattiopiston rehtorin tehtävänä on laatia ehdotus ammattiopiston talousarvioksi ja toimintasuunnitelmaksi. Arviot ja suunnitelmat hyväksytään taloushallinnossa ja toteutumista seurataan kuukausittain. Koulutuskuntayhtymän valtuusto seuraa talousarvion toteumaa neljännesvuosittain.

Ammattiopistossa osastonjohtajat laativat osastokohtaisesti opettajia kuunnellen ehdotukset talousarvioksi ja toimintasuunnitelmaksi. Valinnaiset kurssit, jollainen koulutus yhteisen auton käytöstä on, kuuluvat näihin opettajien ja osastonjohtajien yhteisesti ehdottamiin kursseihin. Päätös lukuvuoden valinnaisopintojen tarjonnasta on

koulutuspäälliköllä. Koulutusjohtajat tekevät ehdotuksen yksiköidensä opettajatarpeista ja valinnoista rehtorille, joka tekee lopullisen päätöksen henkilöstön rekrytoinnista ja valinnaisaineiden toteutumisesta.

Opetussuunnitelmasta opiskelijat voivat tutustua kurssien sisältöihin ja tavoitteisiin. Jokaiseen ammatilliseen perustutkintoon ja muuhun koulutukseen on laadittu koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma, joka pohjautuu kyseessä olevan tutkinnon/koulutuksen valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteisiin. Suunnitelmasta selviää tutkinnon rakenne ja tutkinnon osien sisältö sekä arviointitasokuvaukset.

Vapaasti valittavia tutkinnon osia opiskelija voi valita:

- oman koulutusalan opinnoista
- omassa koulussa toisen koulutusalan opinnoista
- lukiosta
- koulutuksen yleisiä ja ammatillisia tavoitteita sekä opiskelijan persoonallisuuden kasvua tukevista aiemmin hankitusta osaamisesta
esim: työkokemuksesta

Vapaasti valittavista ja ammattitaitoa täydentävistä tutkinnon osista on vuosittain laadittu valintatarjotin. Valinnaiskurssi on rehtorin hyväksymisen jälkeen opiskelijoiden valittavissa kurssitarjottimella. Opiskelija tekee valintansa ohjauksessa opinto-ohjauksen tunneilla. (Lähde koko tähänastiselle: IMS, Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä)

3. Kurssin toteuttaminen

Etelä-Karjalan ammattiopiston Lappeenrannan toimipisteen tekniikanalan toimeksiannosta aloimme valmistella lähihoitajille suunnattua kurssia, jossa tarkoituksena oli opetella käyttämään turvallisesti ja taloudellisesti työnantajan autoa.

3.1. Työn käynnistäminen

Valmistautuminen kurssin pitämiseen, kuten myös kurssin sisällön suunnittelu alkoi välittömästi. Koulutuksen aluksi päätettiin selvittää lähtötilannekyselyllä opiskelijoilta mm. mitä he tiesivät ja osasivat autojen kanssa tehdä, miten ja mistä olivat oppinsa saaneet, sekä missä luulevat tarvitsevansa kurssilla opetettavia taitoja. Kurssin sisältöä ei täysin lyöty lukkoon ennen kuin alkutilannekysely oli tehty. LIITE 1

Ennakkoon laadittiin opetussuunnitelma, joka olisi muokattavissa:

Kurssin jälkeen opiskelija:

- ymmärtää oman toimintansa merkityksen yhteiskäytössä olevan auton ylläpidossa
- osaa tehdä ajoonlähtö- sekä viikkotarkastuksen huomioiden mahdolliset normaalista poikkeavat seikat
- osaa täyttää ajopäiväkirjan ja ymmärtää sen käyttämisen tärkeyden
- osaa suorittaa viikko- ja ajoonlähtötarkastuksen sisältäen seuraavat asiat:
 - moottoriöljyn tarkastus
 - jäähdytysnesteen tarkastus
 - jarrunesteen tarkastus
 - akku tarkastus
 - tuulilasin pesunesteen tarkastus
 - jarrut ja pyörät tarkastus
 - rengaspaineiden tarkastus
- osaa toimia toimii oikealla tavalla ongelmatilanteissa esim.
 - kolarissa
 - teknisen vian ilmaantuessa
- tarvittaessa opiskelija osaa tehdä varapyörän vaihdon:
 - renkaat yleistä / perustiedot
 - varapyörän vaihto
- tietää kuinka kulkuvälineen tankkaus hoituu:

- polttoaineet yleensä
- bensiini
- diesel

Kurssin opettajana toimi Jarmo Olkkonen, joka on ajoneuvoasentajien ammatillinen opettaja. Kurssin opiskelijat olivat Etelä-Karjalan ammattiopiston Lappeenrannan toimipisteen toisen vuoden lähihoitajaopiskelijoita. Ryhmän koko oli 12 henkilöä, joista 9 oli tyttöjä ja 3 poikaa.

Kurssille valitut aiheet lähtötilannekyselyn jälkeen olivat seuraavat:

- ajopäiväkirjan merkitys ja täyttäminen
- ajoonlähtö ja viikkotarkastus ja tarkastuksiin liittyvien nesteiden laadun merkitys.
- polttimotyypit ja erityyppisten polttimoiden vaihtaminen
- käyttöohjekirjan käyttäminen
- toimiminen kolarivauriutilanteessa ja vahinkoilmoituksen täyttäminen
- yhteiskäytössä olevan ajoneuvon tankkaaminen, poisluovuttaminen ja luovuttaminen seuraavalle käyttäjälle
- vararenkaan vaihtaminen huomioiden turvallisuusasiat.

Lähihoitajaopiskelijoiden valinnaisten kurssitarjottimella oleva opetussuunnitelma:

NÄIN TOIMIN FIRMAN AUTON KANSSA 1 ov

Opiskelija

- osaa tehdä ajoonlähtö- / viikkotarkastuksen autolle
- ymmärtää oman toimintansa merkityksen yhteiskäytössä olevan auton ylläpidossa
- osaa toimia oikein ongelmatilanteissa

Opetusmenetelmät

Luokkaopetus ja harjoittelu autotyöosalissa ryhminä, itsenäinen opiskelu

Arviointi

Aktiivinen osallistuminen opetukseen ja annettujen oppimistehtävien suorittaminen

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä T1 Opiskelija	Hyvä H2 Opiskelija	Kiitettävä K3 Opiskelija
Ajoonlähtö- / viikkotarkastuksen tekeminen	osaa tarkastaa osan ajoonlähtö- / viikkotarkastuksen kohteista.	osaa tehdä ajoonlähtö- / viikkotarkastuksen ohjeen mukaan.	osaa tehdä ajoonlähtö- / viikkotarkastuksen huomioiden myös muut normaalista poikkeavat asiat.

Oman toiminnan merkitys yhteiskäytössä olevan auton ylläpidossa	ymmärtää yrityksen ohjeiden mukaisen toiminnan merkityksen auton käytön toimivuudelle.	Opiskelija ymmärtää yrityksen ohjeiden mukaisen toiminnan ja vioista ilmoittamisen merkityksen auton käytön toimivuudelle.	ymmärtää oman toimintansa merkityksen yhteiskäytössä olevan auton ylläpidossa.
Ongelmatilanteissa toimiminen	osaa toimia yksinkertaisissa ongelmatilanteissa oikein.	osaa toimia tavanomaisissa ongelmatilanteissa oikein.	osaa toimia ongelmatilanteissa oikein sekä tehdä varapyörän vaihdon.

Muu arviointi: Aktiivinen osallistuminen

3.2. Käytetyt opetusmenetelmät

Kurssilla käytettyjä opetusmenetelmiä olivat teoriaopetus, sekä perinteisesti että yhdistettynä käytännön harjoitteluun. Lisäksi kokeiltiin learning cafe-menetelmää yhtenä toiminnallisena opetusmenetelmänä teoriaosuuden opettamisessa.

Ainoastaan teoriassa opettaminen tekniikanalalla on mahdotonta, koska kyseessä on käsityöammatti. Järjestettävä koulutuskin oli suunnattu nimenomaan auton yhteiseen käyttöön. Siihen, että yhteinen auto olisi seuraavan käyttäjän lähtiessä liikenteeseen vähintään yhtä hyvässä kunnossa kuin edellisenkin käyttäjän aloittaessa ajon. Jo kurssin tavoite asetti paineen käyttää käytäntöä teoriaa enemmän opetuksessa.

Toiset asiat on parempi opetella teorian kautta. Niinpä ensimmäisillä opetuskerroilla opetusmenetelmänä oli lähes pelkästään perinteinen teoriaopetus, jossa opettaja puhuu n. 85 % oppitunnista ja oppilaat kuuntelevat. Näillä tunneilla käsiteltiin pääsääntöisesti sellaisia aiheita, joita oli helppo toteuttaa luokkaopetuksena mm. ajopäiväkirja ja sähköisen käyttöohjekirjan käyttäminen.

Myöhemmin opetusmenetelmänä kokeiltiin teorian ohella käytännönopetusta, josta tulikin hyvä, koulutuksen mielenkiintoa nostava, lisä tunneille. Tällaisella menetelmällä opetettiin viikko- ja ajoonlähtö tarkastus sekä polttimoiden vaihtaminen.

Tuntiopiskelussa oli havaittavissa silminnähtävää innostusta aiempaa enemmän.

Harjoitus kohteena käytettiin auto-osastolle yleiseen harjoituskäyttöön hankittua vm. 2004 henkilöautoa. Kohde oli sopiva, koska auto on rekisteröimätön, eikä ole ollut

tieliikenteessä. Tästä johtuen se ei ole likaantunut, joten ilman suojahaalareita työskentelevien oppilaiden vaatetus ei ollut vaarassa likaantua.

3.1.1. Learning cafe-menetelmä

Learning Caféssa työskennellään ja opitaan yhdessä pienissä pöytäryhmissä. Ryhmissä jaetaan kokemuksia ja ideoita, luodaan uutta tietoa ja kyseenalaistetaan itsestäänselvyksiä rakentavassa hengessä. Tavoitteena on ratkaisujen etsiminen hankaliinkin kysymyksiin. Learning cafen käyttö edellyttää tilaa, jossa on riittävästi pöytiä kirjoittamiseen ja ryhmätyöskentelyyn. Toimiakseen hyvin osallistujia pitää olla vähintään kahdeksan. (Luovi)

Osallistujista muodostetaan noin neljän henkilön pöytäseurueita. Jokaiselle pöydälle valitaan isäntä. Isäntä voidaan nimetä myös ennen tilaisuuden alkamista. Hän toimii pöydässä keskustelujen vauhdittajana, tekee muistiinpanoja ja laatii keskustelusta yhteenvedon.

Pöytäkeskustelut käydään annetusta aiheesta tai kysymyksistä. Jokaisessa pöydässä on oma aiheensa. Osallistajat kirjoittavat ja piirtävät pöytäliinoin ihin ajatuksiaan aiheesta. Pöytäryhmiä vaihdetaan siten, että kaikki osallistajat käyvät keskustelun kaikista eri aiheista. Isäntä ei vaihda pöytää. Keskustelu-aikaa on noin 20-30 minuuttia pöytää kohden. Uuden ryhmän saapuessa pöytään isäntä kertoo lyhyen yhteenvedon edellisen ryhmän keskustelusta ja sen jälkeen uusi ryhmä aloittaa työskentelyn pöydän aiheesta. (Luovi)

Kierroksen lopuksi keskustelujen tulokset puretaan. Jokaisen pöydän isäntä tekee keskustelun yhteenvedon parilla lauseella koko osallistujajoukolle. Mikäli aikaa riittää, pöytien tuotokset voidaan asettaa seinälle kaikkien nähtäväksi. Pöytäliinoin ihin tuotettu materiaali ja yhteenvedot koostetaan muistioksi. Yhdessä sovitaan miten keskustelujen aiheita työstetään jatkossa ja milloin aiheeseen palataan. (Luovi)

1.1.2 Learning café-menetelmän kokeilu opetustilanteessa

Learning café- menetelmää kokeiltiin vararenkavaihtoa käsittelevällä osuudella. Silloin avautui itse puhutun ja kirjoitetun materiaalin perusteella opetteluun vahvuus. Teoriaosuus käytiin läpi harjoitusauton käyttöohjekirjan perusteella. Oppilaille annettiin aihealueesta ensin kirjallinen materiaali, jonka he lukivat lävitse. Sen jälkeen learning café-menetelmää toteuttaen oppilaat saivat keskustella ja kirjoittaa ryhmissä tuotokset kolmesta eri osa-alueesta, jotka olivat turvallisuus, työvaiheet ja tarkastukset. Tämän jälkeen purettiin ja esiteltiin tuotokset kaikille muille ryhmille. Purkutilaisuuden jälkeen siirryttiin työsalin käytännönharjoitusta varten.

Käytännön harjoittelussa jokainen oppilas vuorollaan suoritti vararenkavaihdon alusta loppuun asti. Alkuperäinen tarkoitus oli suorittaa kyseinen harjoitus ulkona ”tienvarressa” (kuitenkin oppilaitoksen pihalla) oikeissa olosuhteissa, mutta keliolot eivät olleet kuitenkaan sellaiset, että se olisi ollut tarkoituksenmukaista. Harjoitus onnistui hyvin, sillä opettajan ei tarvinnut puuttua työvaiheisiin, eikä suuremmin turvallisuusasioihin. Joitakin asioita mm. tunkin paikalleen asettaminen näytettiin, koska käyttöohjekirja oli eri autosta kuin auto johon harjoitus käytännössä tehtiin. Jokainen oppilas koki oppineensa jo teoriaosuuden aikana oleelliset asiat vararenkavaihdosta.

1.1.3 Vertailua käytetyistä opetusmenetelmistä

Yksi onnistuneimmista opetusmenetelmistä tällä kurssilla oli learning café-menetelmä alustuksena käytännön harjoittelulle. Sitä käytettiin opettaessa vararenkavaihtoa teoreettisesti ennen käytännön harjoittelua. Menetelmän käyttö sai oppilaat osallistumaan aktiivisesti opetukseen, pohtimaan omia näkemyksiään ja kokemuksiaan opettajan antaman opastuksen tueksi. Jokaisella kuitenkin oli jonkinlaisia käytännön kokemuksia renkaidenvaihdosta ennen kurssia. Toiminnallisen menetelmän vahvuutena teoriaosuuden opettamisessa on se että opiskelija saa tuottaa opetteluvaiheessa itse materiaalia. Silloin hänen oma ”kädenjälkensä” jää opetteluvaiheessa tehtävään tuotokseen jolloin tehtävä jää myöskin paremmin mieleen. Tämä lisää huomattavasti

mielenkiintoa ja motivaatiota opiskelijalta opetteluun keskittymiseen. Mielenkiinto säilyy helpostikin koko opiskelutunnin ajan ja opiskelija ei pääse ”nukahtamaan” kovinkaan helposti tuona aikana. Myös annettu aihe käydään kokonaan lävitse ja keskustellessa aiheesta tulee uusia erilaisia näkökantoja siihen.

Luentomaisesti suoritettu teoriaopetus ei tuottanut toivottuja tuloksia polttimohuollon tunnilla. Oppitunnilla ja opetusmateriaalissa käytiin polttimoiden rakenne ja eri paikoissa käytettävien erilaisten polttimoiden mallit hyvinkin tarkasti lävitse. Teoriaopetusmateriaalina oli värikuvina toteutettu erilaisten polttimoiden esite, jossa on havainnollisesti kerrottu, millaisia polttimoita missäkin kohtaa ajoneuvoa käytetään, sekä muissakin yhteyksissä käytetty käyttöohjekirja. Värikuva materiaali on suunnattu lähinnä raskaaseen kalustoon, mutta se toimii pääsääntöisesti kevyemmässäkin kalustossa. Teoriaosuuden jälkeen siirryttäessä toteuttamaan käytännön harjoittelua ammattiopiston harjoitusautoon, täytyi samat asiat kerrata uudelleen lähes jokaisen oppilaan kanssa. Oppilaille ei ollut suurtakaan hyötyä teoriaosuudesta runsaine materiaaleineen, vaan koko asia piti käydä uudelleen läpi käytännönharjoittelun yhteydessä.

Ryhmää ohjatessa avautui teknisen koulutuksen todellinen haasteellisuus: Teoreettisen tiedon jakamisen ja käytännön opettamisen yhdistäminen järkeväksi ja toimivaksi kokonaisuudeksi. Kuinka saada oppilaat ymmärtämään ja muistamaan teoriassa opittujen asioiden ja käytännön yhteys, niin, että ne hyödyntäisivät toinen toistaan, ei vain tällä kurssilla vaan myös koko elämässä.

Oman opettajuuden kannalta oli hyödyllistä huomata että monimutkaisia asioita voi tuoda esille helpostikin, kunhan laittaa opiskelijat itse paneutumaan aiheeseen tarpeeksi syvälle ja useammalta eri kantilta, kuten learning cafe-menetelmää hyödyntäessä kävi ilmi. Tällainen opiskelutekniikka vaatii opiskelijalta jonkinlaista kiinnostusta opettettavaan asiaan sekä rohkeutta toimia ryhmässä oma-aloitteisesti ja aktiivisesti. Tällä ryhmällä motivaatio oli kohdallaan, koska he olivat valinneet kurssin vapaaehtoisena oppiaineena.

3.3. Lähtötilanne- ja loppukyselyn yhteenvedo

Kurssin aikana suoritettiin kaksi kyselyä, lähtötilannekysely ja loppukysely.

Lähtötilannekyselyssä pyrittiin kartoittamaan opiskelijoiden ennakkotietämystä autolle tehtävistä jokapäiväisistä huoltotoista kuten esimerkiksi renkaiden vaihdosta ja öljyjen tarkastuksesta. Lisäksi kyselyllä haluttiin selvittää oppilaiden ennako-odotuksia kurssin annista ja sen tarpeellisuudesta. Sen toivottiin antavan suuntaa opettajalle siitä, mitä opiskelijat jo arvelevat osaavansa, ja mitä heidän mielestä olisi tärkeää tietää auton huollosta. Toki opettajalla tässä vaiheessa oli jo omat suunnitelmansa kurssilla opetettavasta materiaalista.

Kyselyn perusteella vain kaksi kymmenestä vastaajasta vastasi olevansa täysin tietämätön auton huollosta. Toinen heistä oli vakaasti sitä mieltä, ettei tulisi tarvitsemaan kurssilla opetettavia asioita tulevaisuudessa lainkaan. Loput kahdeksan kyselyyn vastanneista opiskelijoista arvioi osaavansa tarvittaessa tankata ja pestä, sekä siivota auton. Lisäksi kolme heistä osasi vaihtaa autoon renkaat ja yksi mainitsi myös osaavansa tarkistaa moottoriöljyt.

Kurssilta odotettiin opittavan käytännön asioita auton huollosta. Mm. auton renkaiden vaihto oli useimpien opiskelijoiden mielessä. Jokunen oli kiinnostunut myös oppimaan pyyhkijänsulkien ja polttimoiden vaihtamisen sekä öljyjen tarkistamisen. Kaikki halusivat yksimielisesti oppia asiat mieluummin käytännössä kuin teoriassa.

Aikaisempaa opetusta auton huoltotöihin opiskelijoilla ei kotona vanhemmilta saadun opastuksen ja oman itsenäisen kokeilun lisäksi juurikaan ollut. Opiskelijat arvelivat ennalta hyötyvänsä kurssista jokapäiväisessä elämässään niin työssään kuin vapaa-ajallaankin.

Loppukyselyssä haluttiin selvittää sitä, mitä opiskelijat olivat kurssilla omasta mielestään oppineet ja että, vastasiko kurssin anti ennako-odotuksia. Lisäksi kurssilla kokeillusta learning cafe-menetelmästä, jolla opeteltiin teoreettinen osuus auton

renkaiden vaihdosta, haluttiin mielipiteitä. Kyselyllä on merkityksensä tulevaisuudessa järjestettävien vastaavien kurssien suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Kyselyyn vastasi seitsemän kurssille osallistuneista 12 oppilaasta. Kaikki olivat sitä mieltä, että kurssi vastasi ennako odotuksia ja siellä oli opetettu tarpeellisia ja hyödyllisiä asioita sopivassa suhteessa teoriaa ja käytäntöä vaihdellen. Yksi vastaajista olisi toivonut vielä enemmän käytännön opetusta alun teoreettisen opetuksen tilalle.

Kaikki kyselyyn vastanneista seitsemästä oppilaasta mainitsivat osaavansa nyt vaihtaa autoon niin renkaat, polttimot kuin pyyhkijänsulatkin. Lisäksi kurssilla oli opittu moottoriöljyjen tarkistaminen ja akun lataaminen. Muutama oppilaista mainitsi myös saaneensa mielenkiintoista uutta ja täydentävää tietoa vakuutuksista ja polttoainelämmittimistä.

Learning cafe-menetelmästä pidettiin ja sitä toivottiin käytettävän jatkossakin. Erään opiskelijan mielestä opetus oli ollut monipuolista ja kaikin puolin mielenkiintoista teoriaopetuksen päälle rakentuvaa käytännön opetusta. Muutenkin palaute koko kurssista oli hyvää ja positiivista. Kurssille nähtiin paikka tulevaisuudessakin ammattiopiston opetussuunnitelmassa.

4. Kehittäminen tulevaisuudessa

Opetussuunnitelma todettiin hyväksi ja tuntimäärä sopivaksi. Jatkossa teorian opetusmenetelmät voisi vaihtaa toiminnallisemmaksi esim. Learning cafe:n käyttö polttimoiden vaihdon oppitunnilla. Opetustunneilla voisi myös käyttää esimerkkitapauksia eli caseja, joiden avulla opiskelijat voivat pohtia millaisia taitoja kyseisissä tilanteissa tarvittaisiin. Caseja voisi keksiä opettaja, mutta myös oppilaat voisivat tuoda tunnille omia esimerkki tapauksiaan.

Saadun palautteen perusteella kurssin toteutus onnistui hyvin. Osaltaan tähän vaikutti se, että kurssin alussa tehdyssä alkukyselyssä tiedusteltiin minkälaisia aiheita opiskelijat tahtovat kurssille mukaan ja kuinka he haluavat niitä opiskella. Kyselyiden kysymyksiä

voisi muokata niin, ettei niihin ole mahdollista vastata vain yksisanaisesti kyllä tai ei, vaan oppilaiden olisi perusteltava vastauksiaan ja kerrottava enemmän näkemyksiään. Alkukyselyyn voisi lisätä kysymyksen mitä eroa on omalla ja yrityksen autolla, jotta oppilaat joutuisivat pohtimaan eroa käyttää omaa tai yhteiskäytössä olevaa autoa.

Turvallisuusvarusteiden, kuten turvakenkien ja suojahaalareiden, puute hankaloittaa työsalissa tehtäviä harjoituksia. Harjoitukset pyritään suorittamaan jatkossakin erityistä varovaisuutta noudattaen. Työturvallisuuteen on jatkossakin kiinnitettävä erityistä huomiota.

Tulevilla kursseilla voisi oppilaille painottaa vielä enemmän, että yhteiskäytössä olevassa autossa on lähes aina yrityksen logo, joten se on näyteikkuna yritykseen ja sen käyttäjä edustaa yritystä ulospäin.

Tulevan kehityshankkeen aiheena voisi olla niin koulutusalojen kuin Imatran ja Lappeenrannan toimipisteiden välisen yhteistyön kehittäminen. Tai hanke jossa keskitytään siihen millaisia ongelmia yritysten auton käytössä on ollut eri työnantajien näkökulmasta.

5. Yhteenveto

Kehityshankkeen tarkoituksena oli järjestää koulutus yhteisen auton käytöstä Etelä-Karjalan ammattiopiston Lappeenrannan toimipisteen vallinaiseen kurssitarjontaan. Kurssi toteutui opetussuunnitelman mukaan ja siitä saatiin myönteistä palautetta. Kurssin järjestetään tulevaisuudessakin lähihoitajaopiskelijoille. Järjestetty koulutus ja siitä saadut kokemukset antavat jatkossa rohkeutta järjestää vastaavanlaisia poikki koulutusalojen olevia kursseja.

Kehityshankkeessa pääsimme kokeilemaan opettajan koulutuksen aikana oppimiamme asioita, tutustuimme Etelä-Karjalan ammattiopiston koulutustarjontaan ja organisaatioon ja siihen kuinka ammatilliseen koulutukseen järjestetään kurssi. Teimme opetussuunnitelman ja toteutimme sen. Antoisinta oli päästä kokeilemaan muutamia opetusmenetelmiä ja analysoimaan niiden tuloksia. Opintojen ansiosta erilaisten oppijoiden huomioiminen ja oppimisvaikeuksien syiden ymmärtäminen helpotti opetusta. Ajatus siitä, että se mikä tekee oppimisesta mielenkiintoista ja helpompaa, auttaa myös niitä oppijoita, joilla ei erityisvaikeuksia ole.

Kehityshanketta tehdessä huomasimme monialaisuudestamme olevan enemmän hyötyä kuin haittaa. Asioihin tuli autoalaa ymmärtämättömien näkökanta, joka on luultavasti melko lähellä opiskelijoiden tietotasoa.

6. Lähteet

https://mediaportal.skoda-auto.com/resource/documentation/manuals/fi/Octavia/05-2011/Manual/A5_Octavia_OwnersManual.pdf. Viitattu 23.3.2012

<http://www.luovi.fi/Link.aspx?id=1030605>. Viitattu 23.3.2012

IMS Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymän sisäinen tiedonhallinta järjestelmä.

Viitattu 23.3.2012

LIITE 1

Tekijät: Arokivi Sari, Muona Maiju ja Olkkonen Jarmo
Tampereen Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Lähtötilannekysely

26/1 2012

Näin toimit firman auton kanssa

Opettaja Jarmo Olkkonen

1. Mitä huoltotöitä osaat jo tehdä autolle? (renkaan vaihto, öljyjen tarkistus jne.)
2. Mitä odotat oppivasi kurssilla?
3. Haluatko opiskella enemmän teoriaa vai käytäntöä?
4. Missä uskot tarvitsevasi kurssilla opetettavia taitoja?
5. Oletko aikaisemmin saanut opetusta auton huoltoon?
Kyllä _____
Ei _____
6. Jos vastasit kyllä, missä opiskelit ja kuka sinua opetti?

LIITE 2

Tekijät: Arokivi Sari, Muona Maiju ja Olkkonen Jarmo
Tampereen Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Loppukysely

15/3 2012

Näin toimit firman auton kanssa

Opettaja Jarmo Olkkonen

1. Mitä olet oppinut kurssin aikana?
2. Vastasiko kurssilla opitut asiat odotuksiasi?
3. Oliko teoriaa ja käytännön suhde sopiva?
4. Mitä mieltä olit renkaanvaihto oppitunnin teoriaosuudesta (learning cafe menetelmästä)?
5. Vapaa sana?